

WSTĘP

Koniec XX wieku i początek nowego stulecia to czas, w którym dokonała się transpozycja kształcenia werbalnego w kształcenie audiowizualne zawierająca znaczący komponent nowych technologii informacyjnych. Wiodącą rolę w tym zakresie stanowi obraz i dźwięk oraz jego różnorodne formy przekazu. Ikonizacja sfery komunikacji niewerbalnej została usprawniona przez interaktywny dialog mediów społecznościowych, gdzie nowy rodzaj wypowiedzi, bez ograniczeń przestrzennych i terytorialnych, konstituuje nową jakość porozumiewania się.

Główną cechą nowych mediów stanowi trwały związek z nowoczesną techniką. Internet jest przestrzenią, w której działają media, komputer zaś (jego wszystkie typy i odmiany) pozostaje narzędziem edycyjnym. Synergetyczny związek tych czynników jest oczywisty tak dla twórców różnych rodzajów mediów występujących w formie: blogów, videoblogów, serwisów muzycznych, społecznościowych, zdjęć, filmów, jak dla użytkowników.

Owa techniczna proveniencja nowych mediów implikuje ich charakterystyczne własności: analogowa materia semiotyczna przekazów, umotywowany charakter znaków, audiowizualna postać wypowiedzi oraz pośredniość relacji komunikacyjnych przy masowym zasięgu społecznym¹. Warto zwrócić uwagę, że tak silnego wpływu mediów na człowieka jak obecnie w historii nie było. Media to nie tylko produkt zaawansowanej techniki informatycznej, to system formujący nowe zachowania kulturowe, skuteczniejszy system komunikacji i informacji, rozrywkę oraz edukację.

Doniosłość związków edukacji i mediów jest dość szczególna. Przy podstawowym wykorzystaniu można sformułować tezę, że media są narzędziem ułatwiającym proces kształcenia, ale wnikliwsza analiza ujawnia pytania: jak szukać dróg optymalizacji wykorzystania mediów w edukacji? jak kształtować kompetencje informatyczne nauczycieli? jakie występuje ryzyko uzależnienia od mediów? czym jest dzisiejsza wiedza i jak z niej korzystać? czy i jak zmienił się proces uczenia się? Kwestie te jedynie sygnalizują niektóre aspekty implementowania mediów

---

¹ M. Hopfinger (red.), 2002, *Nowe media w komunikacji społecznej w XX wieku*. Warszawa, Oficyna Wydawnicza.

w proces kształcenia, ale z pewnością skłaniają do refleksji. Autorzy niniejszego opracowania – pracownicy naukowo-dydaktyczni polskich uniwersytetów starają się odpowiedzieć na powyższe pytania.

W artykule otwierającym niniejszy numer „Lubelskiego Rocznika Pedagogicznego”, o tytule *Technologie informacyjne w edukacji – stan obecny i perspektywy ich zastosowania*, omówione zostało zagadnienie coraz szybszego rozwoju nowoczesnych technologii. Ważne jest zatem takie zmodyfikowanie procesu edukacji, aby młodzi ludzie nie tylko w domu, ale i w szkole mogli w praktyczny sposób korzystać z TI. Nie należy jednak zapominać o zagrożeniach, jakie może nieść za sobą ciągłe przebywanie przez uczniów w przestrzeni medialnej.

Autor kolejnego artykułu zatytułowanego *W poszukiwaniu tożsamości dydaktyki informatyki* poszukuje miejsca, jakie dydaktyka informatyki zajmuje w obszarze pedagogiki. Badacze zajmujący się tą tematyką, zdaniem autora, powinni przede wszystkim sięgać po „zagubione obszary”. Wśród nich wymienić można różnego rodzaju problemy społeczeństwa informacyjnego (w tym m.in. analfabetyzm cyfrowy). Apeluje również do innych badaczy, aby uświadomili sobie, jaka jest obecnie misja pedagogiki.

W artykule *Kompetencje medialno-informatyczne przyszłych nauczycieli* autorzy przedstawiają własną propozycję kompetencji współczesnego nauczyciela. Prezentują również wyniki przeprowadzonych wśród przyszłych nauczycieli badań diagnostycznych, mających na celu ocenę autorskiego modelu kompetencji.

Ocena stosowanych przez studentów najnowszych urządzeń mobilnych jest tematem kolejnego opracowania. Autor tego artykułu zwraca uwagę, że ze względu na to, iż w procesie edukacji dochodzi do swoistego rozdźwięku między nowoczesnością a tradycją. Niestety coraz częściej zdarza się to także w środowisku akademickim. Zaprezentowana została tu również analiza badań przeprowadzonych wśród studentów, które dotyczyły poruszania się przez nich w cyfrowym świecie.

Nad miejscem cyfrowego ucznia we współczesnej szkole zastanawia się autorka kolejnego artykułu. Zauważa, że współcześni uczniowie są praktycznie cały czas online, co może powodować różnego rodzaju problemy, w tym „przeciążenie informacyjne”. Po przeprowadzeniu badań na temat funkcjonowania uczniów w smogu informacyjnym stwierdza, że młodzi ludzie mimo „wiedzy o negatywnym wpływie mediów na ich życie nie potrafią kontrolować czasu ich używania”.

Analizy cyfrowego świata, w którym poruszają się dzieci i młodzież dokonał autor kolejnego opracowania. Z jego analiz wynika między innymi, że sukcesywnie wzrasta czas aktywności dzieci i młodzieży w świecie wirtualnym. Twierdzi on, iż ważniejsze od podjęcia decyzji, czy stosować nowe technologie w edukacji, jest zastanowienie się, jak je stosować. Robić to należy w taki sposób, aby wykorzystać drzemiący w nich potencjał.

Autorki kolejnego artykułu zatytułowanego *Pedagogiczna interpretacja zajęć komputerowych w programach kształcenia zintegrowanego* analizują programy nauczania dla kształcenia zintegrowanego pod kątem stosowania komputera wraz z odpowiednim oprogramowaniem, zwłaszcza na zajęciach komputerowych. Zdaniem autorek bardziej poprawna nazwa dla tego przedmiotu to edukacja medialna.

W artykule zatytułowanym *Założenia modelu edukacji na podstawie idei kognitywizmu i konstruktywizmu* autor początkowo przedstawia założenia oraz teorie charakteryzujące zarówno model kognitywizmu, jak i konstruktywizmu. Podyktowane jest to głównie tym, aby znaleźć w nich miejsce dla technologii informacyjnych, ponieważ, jak sam zauważa, w dzisiejszych czasach konieczne jest, aby szkoła podejmowała wyzwania związane z nauczaniem społeczeństwa operowania informacją.

Kolejny artykuł zatytułowany *O hipertekście z nieco innej perspektywy* traktuje m.in. o roli TIK w rozwoju intelektualnym dziecka. Autor opracowania opisuje zarówno samo pojęcie hipertekstu, jak również jego korzyści i ograniczenia we współczesnym procesie edukacji. Podkreśla również, że szkoła z jednej strony ulega presji nowoczesności, z drugiej jednak TI stosowane w edukacji powinno wspierać ten proces, a nie go zastępować.

Autorzy następnego artykułu dokonali próby oszacowania ryzyka uzależnienia studentów od mediów społecznościowych na przykładzie Facebooka. Zjawisko to w najbliższym czasie może stać się prawdziwą plagą, ponieważ, jak pokazują analizy zebranego materiału, aż 25% studentów jest non stop zalogowanych na tego typu stronach.

Big data – studia przyszłości to kolejny zamieszczony na łamach niniejszego numeru artykuł. Celem autorek tego opracowania jest pokazanie, jak wielką przyszłością jest kierunek analiza danych. Autorki zbadały również poziom wiedzy maturzystów dotyczącej *big data*. Na podstawie zebranego materiału empirycznego zauważają one, że „respondenci nie są do końca osobami zainteresowanymi najnowszymi trendami wykorzystania wszechobecnej technologii IT”. Zdaniem autorek spowodowane może to być niską świadomością potrzeby obróbki i przetwarzania danych.

Autor artykułu zatytułowanego *Dydaktyczne wykorzystanie programów wspomagających projektowanie inżynierskie* skupia uwagę na wykorzystaniu programów CAD/CAE podczas kształcenia przyszłych inżynierów. Odniósł się także do prowadzonych na uczelniach wyższych przedmiotów na kierunkach inżynierskich, na których mogą być wykorzystane tego typu programy. Ważną kwestią według autora jest zintegrowanie stosowania programów CAD/CAE z technologią druku i skanowania 3D.

Analizy wpływu rozwoju osobistych urządzeń cyfrowych na zachowanie dzieci i młodzieży dokonał autor kolejnego opracowania. Zaprezentował tu zarówno zagrożenia wynikające ze stosowania przez uczniów TI, jak również przykłady pozytywnego wpływu portali i komunikatorów. Dokonał on również analizy postaw młodzieży prezentowanych na forum czasopisma „Victor Junior”.

Numer zamyka tekst zatytułowany *Aspekty edukacyjny i komunikacyjny wykorzystania Internetu przez młode pokolenie*. Autorka skupia się w głównej mierze na omówieniu zagadnień związanych z różnymi funkcjami Internetu. Według niej najważniejsze jest, aby podczas procesu edukacji młodzi ludzie dowiadywali się, w jaki sposób świadomie korzystać z zasobów sieciowych. Samo wykorzystanie Internetu w edukacji natomiast powinno być realizowane w zaplanowany i przemyślany przez nauczyciela sposób, czyli taki, który przyniesie korzyści i będzie niwelował ewentualne skutki negatywne.